

Sahabat

NR 1

INDONESIENS VÄNNER

ISSN 1400-6294

SIS

Svensk-Indonesiska Sällskapet
Box 19048
104 32 Stockholm
E-mail: Styrelsen@svensk-
indonesiska.se
<http://www.users.wineasy.se/sis>

Utgivare

Svensk-Indonesiska Sällskapet

Redaktör

Annette Jansson
Nimrodsgatan 3A
115 42 Stockholm
08 664 76 48
fax 08 664 76 48

Ordförande

Elisabeth Stenqvist
08-813411
el.stenqvist@telia.co

Medlemsärenden

Widiyanto Wibisono

Medarbetare i detta nummer

Daniel Lindberg
Gerard Samson
Elisabeth Stenqvist
Catarina Fabiansson
Martin Gest

Grafisk form och layout
Peter Gest

Repro
Ekonomiprint AB

Tryck
Ekonomiprint AB

momsbefriad

3 Ledare

4 Kalendarium

4 Notiser

5 Diaträff

6 Årsmöte

7 Ibu Kartini

8 Animism

10 Turun Tanahritualen

12 - 13 Mat

14 Porträttet

Kära SIS-are

När detta nummer av Sahabat når dig har det nya föreningsåret redan kommit en bit på väg. Tyvärr fick Docent Sven Laufeld pga sjukdom förhinder att hålla sitt föredrag om Indonesiens vulkaner. I stället diskuterades det dagsaktuella ämnet "Indonesien inför valet", efter en presentation av Gerard Samson av de största politiska partierna i Indonesien. Även Asienfestivalen ligger bakom oss och den härliga sommarledigheten breder ut sig framför oss, med långa dagar i lättjans tecken. Men, även då finns det möjlighet att träffa andra SIS-are! Den nya styrelsen föreslår

- en stadsvandring med museibesök (arr. Daniel)
- en sommarutflykt med picknick i det gröna (arr. Eri och Yanto)
- en golfkurs i Carel Pattyranies regi!

Separata utskick om dessa begivenheter kommer, håll utkik efter dem!

På årsmötet valdes många nya ledamöter in i styrelsen. Sammanlagt är vi nu tolv personer, som alla är lika ivriga att göra sitt för att vi ska ha ett livligt föreningsliv med en blandning av olika aktiviteter: intressanta föredrag, kulturella evenemang samt träffar och utflykter. Allt detta som gör SIS till en självklar mötesplats för alla som har Indonesien som gemensamt intresse kan mötas!

Något som emellertid oroar de flesta av oss är det vi har kunnat se i massmedierna, nämligen under vilka svåra förhållanden det indonesiska folket har tvingats leva den senaste tiden. På årsmötet beslutades därför att 5000:- kr skall tilldelas ett barnhem i Indonesien. Till samma ändamål föreslår styrelsen att det på nästkommande Pasar Malam skall beredas plats för en lite loppmarknad som alla medlemmar får möjlighet att skänka saker till. Intäkterna från försäljningen kommer att oavkortat tillfalla barnhemskontot.

Vi vill önska alla en

Skön Sommar och Vi Ses!

Ordförande

Turun tanahritualen

I alla samhällen förekommer s.k. passageriter. En passagerit kan hållas för en individ eller en åldersgrupp, det viktiga är att man under rituell former markerar en förändring i en individs sociala status t.ex. från barn till vuxen, från ogift till gift osv. Dop, konfirmation (där ju ett antal individer ur samma åldersgrupp tillsammans går igenom samma ritual som, förutom att den befäster någon i den kristna tron, markerar övergången från barn till vuxen), bröllop och begravning är passageriter som vi alla känner till från vårt eget samhälle.

Den lilla ritual som hölls på SIS årsmöte i år kallas för tedhak siti (javanesiska) eller turun tanah (indonesiska). Ritualen innebär att ett litet barn nu för första gången får beröra marken, bokstavligen "stiga ner på marken", tidigare har ju alltid någon burit på barnet. Turun tanah äger rum när barnet är 7x35 dagar. I många sammanhang, och alldeles särskilt när det gäller ritual och ceremoni, använder man sig på Java, varifrån vårt exempel är hämtat av två veckosystem, en 5-dagarsvecka och en 7-dagarsvecka. Multiplicerar man dessa med varandra får man talet 35, en tidsenhet som är långt viktigare i den javanesiska vardagen än de internationella månaderna januari - december. Både 5-talet och 7-talet har dessutom en speciell betydelse i javanesisk talsymbolik. Talet 5 betecknar de fyra väderstrecken plus centrum medan talet 7 står för de fyra väderstrecken och centrum plus överjord och underjord. De omsluter m.a.o. världsalltet både horisontellt och vertikalt och får härigenom en stor symbolisk kraft. Att ett barn beträder jorden för första

gången när det är 7 x 35 dagar gammalt anses därför vara en lyckosam inledning till det sociala livet.

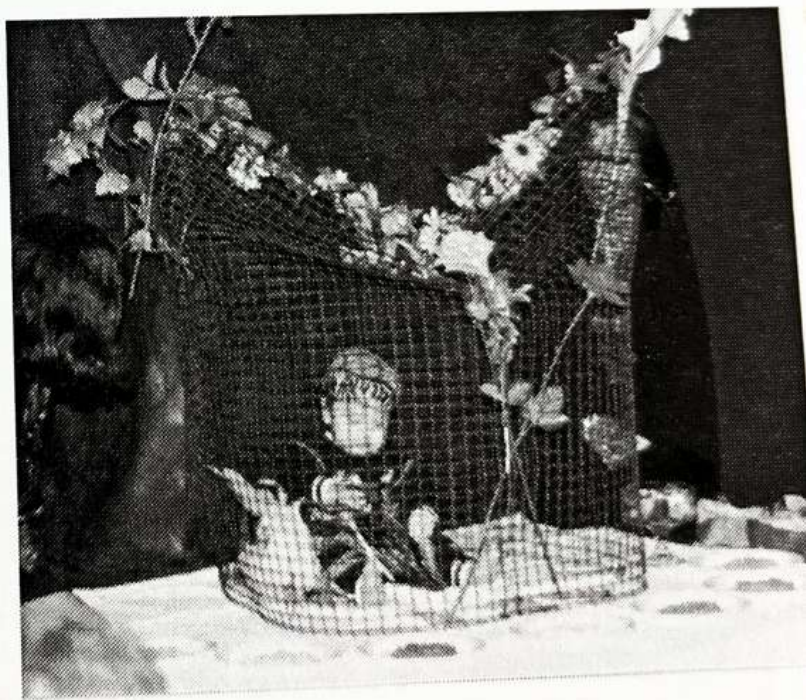
Innan ritualen börjar har offermat ställts fram. Ris format som en kon och krönt av en röd spansk pepparfrukt, rispudding omgiven av sju små riskoner i olika färger, rödbrun risgröt (färgad med palmsocker), vit risgröt och ett fat varsa halva innehåller rödbrun gröt och vars andra halva vit gröt, en vattenfylld skål med blomblad strödda i vattnet. Vidare några strån ris, bomull, en liten stege gjord av sockerrör, en skål fylld med gulfärgat ris, blommor och en mängd småmynt, "skatter" som ett armband, halsband, en ring. En kycklingbur av flätad bambu står vid sidan av.

Att gröten på de olika faten har olika färg har en symbolisk innebörd. Den vita risgröten representerar "vitt blod" = sperma från pappa och den brunröda gröten "rött blod" = blod från mamma. Hälften av barnet kommer från pappa och hälften från mamma. Den vit-rödbruna gröten ger en symbolisk bild av detta förhållande. De små riskonerna bär färger som hör till de olika väderstrecken.

Man håller i barnet och låter det stiga på var och en av de färgade riskonerna, sedan får det klättra upp för bambustegen och därefter sätter man barnet i kycklingburen tillsammans med skålen med gult ris och småpengar. Om barnet tar några nävar gult ris och mynt och kastar runt omkring sig så sägs det tyda på en spensersam läggning. Skulle barnet inte röra riset och mynten tyder detta på motsatsen, att han/hon kommer att bli sparsam och ordentlig. Nästa

moment i ritualen är att "duscha" barnet med vatten bemängt med blomblad från trädgårdens alla blommor, sedan får barnet torra kläder och sätts det på en matta av flätat mendonggräs. Skålen med gult ris, småpengar och "skatter" ställs åter fram medan man lockar på barnet som man lockar på en höna: pull, pull, pull för att få barnet att ta av det som finns i skålen. Enligt en annan tradition så placeras en penna, några risstrån, några mynt, en spegel, en kniv m.m. på en bricka. Varje föremål sägs representera ett yrke och ett karaktärsdrag: sträcker sig barnet efter pennan så tyder det på en framtid som lärare eller statstjänsteman liksom på begåvning, medan risstråna pekar på en framtid som jordbrukare och på flit. Skulle han/hon föredra mynten spår detta en framtid som handelsman och att barnet blir rikt. Skulle han/

hon slutligen gripa tag i kniven tolkas detta som en framtid som militär liksom på mod. "Att stiga ner på marken" är en glad och lättsam liten ritual som tycks ha kommit på modet igen.

Elisabet Lind

Kalendarium

Kalendarium (här upptas även verksamheter som SIS ej står värd för men vilka styrelsen gärna vill puffa för):

11-13 juni	Asienfestivalen, Norra Latin skolgård
20 juni-22 aug.	Bali – det sista paradiset; konstnärer från Ubud Tavastehus konstmuseum
	Finland
juni/juli	Stadsvandring med museibesök och picknick
29 augusti	Utflykt till Drottningholm med picknick i det gröna
september	Etnografiska museet i Göteborg: Liv och Död på Sumba
oktober	Fotoutställning på Etnografiska museet, Stockholm
	visning för SIS av Elisabet Lind
31 oktober	Pasar Malam med 10 års-jubileumskavalkad
	november föredrag med diavisning
19 december	Lucia och Julfest

Dessutom under hösten Indonesisk Matlagningskurs

Notiser

Tio svenska observatörer ska bevaka parlamentsvalen i Indonesien den 7 juni. Dessa skickas via SIDA och utgör en del av de 60 EU observatörer som valts ut. Sverige har även bidragit med åtta miljoner kronor till FN-organet UNDP som ska gå till utbildning av observatörer. Sverige stöder även observatörer från frivilliga hjälporganisationer samt IDEAs aktiviteter i samband med valet. (TT, 990516).

Till midsommar kan man se två Komodo varaner från Indonesien på Parken Zoo i Eskilstuna. Denna köttätande "sista dinosaurie" är

världens största ödla som kan bli upp till 3,5 meter lång och väga närmare 100 kg. (TT, 990429)

Den indonesiske topptränaren Atik Jauhari har engagerats för att föra svenskarna till olympiska medaljer. Han är anställd av klubbarna Täby, Uppsala och Göteborg/Malmö och är mannen bakom världens just nu fem bästa dubbelpar (alla indonesier). Allt vad han kan och gör är kvalitetsmässigt skyhögt över den nivå som finns i Sverige. (Skånska Dagbladet 990520)

Diaträff

Hartwickska huset

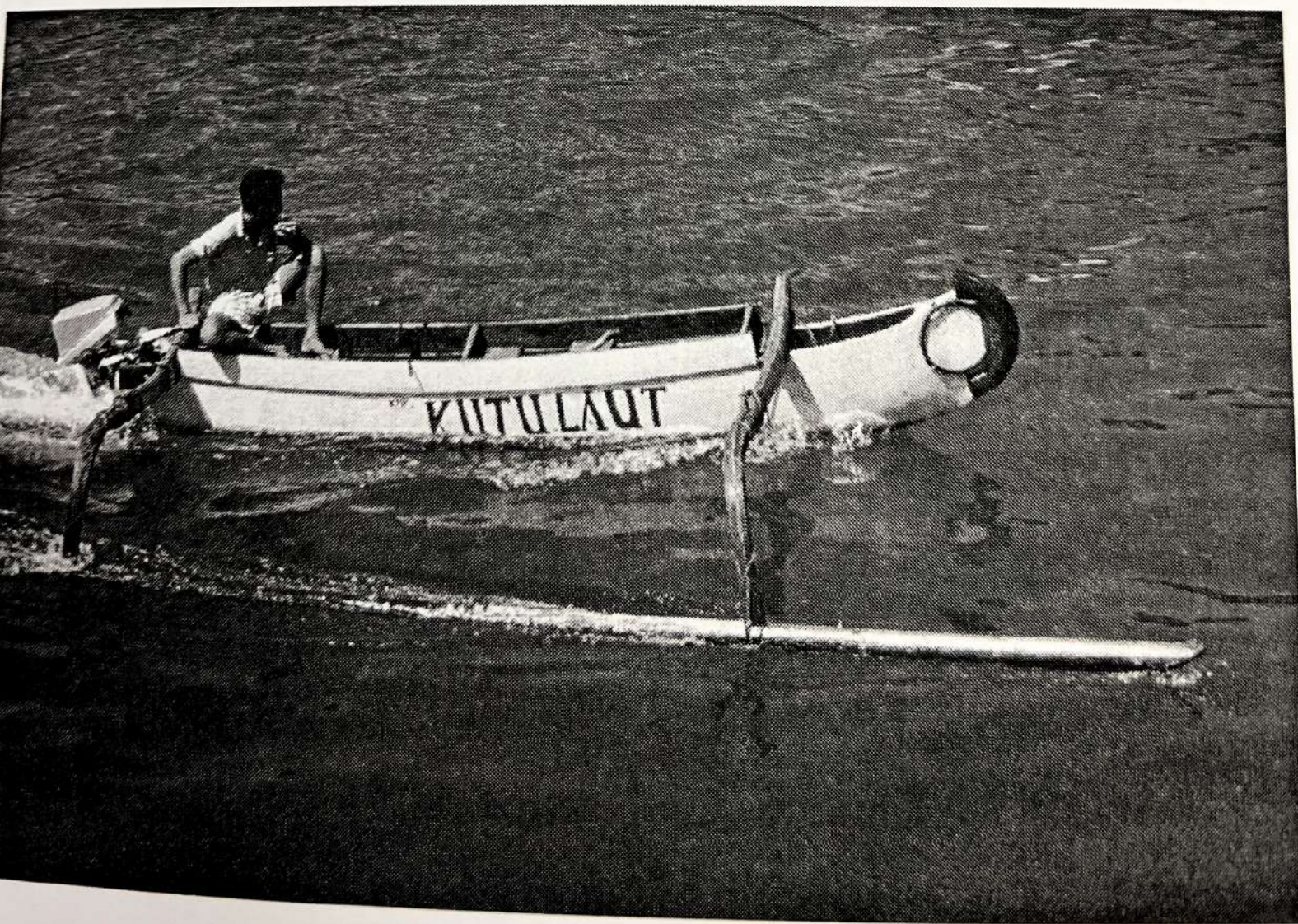
Det har närmast blivit till en tradition att SIS har en diaträff då vintern känns som allra längst, då vi längtar till varmare breddgrader och inte minst: den svenska sommaren! Söndagen den 21 februari visade sig vara en bra dag.

På Hartwickska Huset på Söder samlades vi, ett fyrtiotal personer för att titta på varandras bilder med skilda motiv: vandring på Sumatra, möte med Komodovaraner, intryck från Irian Jaya, vyer från Höga Kusten, Tudju Bulan ceremoni (ett SIS-arrangemang). Som avslutning visade ett par långväga gäster, SIS-are bosatta i Kalmar, bilder från sin resa till Indonesien, då de hämtade sin adoptivson där på 1970-talet. En mycket uppskattad bildserie!

Pauserna fylldes med avnjutning av en god Bami-Goreng anrättning med diverse tillbehör som Dewi Wennberg hade tillagat. Hon fick assistans i köksregionen av sin man Basuki och Daniel som stod för kaffe med dopp.

En liten charmig parentes: På vår första diaträff i samma lokal visade Basuki, själv indonesiskt adoptivbarn, bilder från sin resa till Indonesien, hur han sökte och fann sin biologiska mor där. Han visade oss då också ett foto av flickan han hade träffat där som han ämnade gifta sig med: Dewi. Vi vill önska dem båda lycka till! Vi kommer att träffa dem ofta: Basuki har valts in i SIS nya styrelse!

Elisabeth Stenqvist

Animism

Den magiska världsåskådningen

Det är kanske inte lätt för en västerlänning att förstå den animistiska världs bilden. Man betraktar den för det mesta som vidskepelse eller avgudadyrkan. Det beror på att animisten lever i en helt annan föreställningsvärld, som behärskas av ett komplicerat, hierarkiskt system av gudar, (natur)andar, förfäders andar och andar från levande och döda människor. Att hantera alla dessa krafter innebär en tillvaro underkastad ett invecklat regelsystem av ceremonier och ritualer (offer, magi, trans m. m.), som kan förefalla oss främmande. Men de som vågar fördjupa sig i den animistiska tankevärlden kommer att upptäcka en fascinerande, universell världs bild.

Animism är ingen "tro" i betydelsen "religion" och det förekommer ingen missions- verksamhet. Det finns ingen bibel, koran eller andra heliga skrifter. Inte heller någon Jesus, Buddha, Muhammed eller andra ledargestalter. Animisterna utgår från de för dem befintliga krafterna i världsalltet och försöker manipulera dem till sin fördel. En animist är övertygad om att alla levnadsformer har en kraft, som också kan beskrivas som "själ", "psyke", "ande" eller "livsande". Det är relationen till de osynliga, till synes magiska, mystiska (natur)krafterna som placerar och vägleder en människa i världsalltets mysterium där hon själv är en integrerad del.

Animism är föreställningen om att allt i naturen har en själ i likhet med människans. Enligt detta sätt att se, är själen en förutsättning för allt organiskt liv och alla natur-företeelser ytt-ringar av själslig verksamhet. Det är en natur-upplevelse, där människan anser sig ha en stän-

dig levande gemenskap med allt som omger henne. Det var den brittiska antropologen Sir Edward Burnett Tylor (1832-1917), som myntade begreppet första gången 1867. Ordet kommer från det latinska animus som betyder själ eller (livs)ande. Animism förekommer praktiskt taget i alla kulturer på jorden. På Java förekommer två strängt animistiska enklaver, Baduy-folket (ca 3000) på Västjava och Tengereserna (ca 40 000) på Östjava högt uppi bergslandskapet runt vulkanen Bromo.

Vad är kraft?

Sedan årtusenden tillbaka, då människan blev medveten om världsalltets utsträckning, var det inte varit bara med beundran utan även rädsla hon betraktat stjärnorna och planeterna på himlavalvet. Vad är det som gör att månen kretsar kring jorden, att solen lyser och att allt förefäl-

ler hållas ihop i harmoni? Vad är det för en mystisk kraft? Vi kan egentligen inte "se" kraften, det vi ser är dess verkan. Om vinden blåser genom skogen, så ser vi träden röra sig men vi ser inte vad det är som vidrör träden. Att månen kretsar runt jorden vet och ser vi och kallar det jordens "dragningskraft", men i tomrummet mellan jorden och månen finns inga synliga "kablar" som håller kvar månen i jordens närhet. Det vi kallar kraft är en mystisk närvaro av något som inte syns men tydligt finns, känns och framförallt fascinerar. Kraftens mystiska befintlighet betecknas även som dynamism. (från grekiskan: dynamis, kraft).

Under århundraden har människan gett namn till de osynliga krafterna t.ex. Gud, Allah, Skaparen, Förintaren, eller ande, spöke, demon, onda/goda makter o.s.v. Med andra ord, man har utvecklat olika system som försöker fånga in det osynliga och mystiska, i det som vi idag kallar "religion". Systemen vägleds av en präst, påve, munk eller annan förkunnare, mellanhänder som försöker göra det osynliga mera begripligt. I vissa kulturer talar man om andebesvärjare som medicinman, shamaner, houngan (voodoopräster), magier, exorcister eller t.o.m. trollkarlar. I alla dessa system försöker man hjälpa människorna att finna svar på vad det är för, i många fall för dem ångestframkallande, gåtfulla krafter som omger henne.

I det västerländska tänkandet betraktar man naturen som ett fenomen som omger oss och ska undersökas, avmytologiseras och underkastas rationell analys. Människan verkar inte ha del i de processer som försiggår i naturen. Den magiskt-animistiskt tänkande människan däremot, är medveten om att hon lever i symbios med världsalltets krafter vilka manifesterar sig tydligt i allt levande i naturen och överallt omkring henne. Detta innebär ett ömsesidigt be-

roende mellan henne och naturen, mellan människan och ickemänniskan. Om hon nu ser till att balansen i de här förhållandena inte förstörs kommer det att gå väl för henne i livet på jorden. När människan, omedvetet eller framförallt med ont uppsåt rubbar den naturliga jämvikten, utvecklas krafter i naturen som gör att livslusten försvagas och till slut rinner ur henne helt och allt annat levande i hennes omgivning. Hur ska man veta vilken livsstil man behöver ha för att dra nytta av universums krafter? Eller med andra ord: vilken världsbild har, eller vilka är krafterna (eller andarna) som vägleder en person som kallar sig animist? Som redan har framgått ovan är kraft, psyke och ande likvärdiga begrepp. Här används benämningen ande. Det finns fyra kännetecken som karakteriserar begreppet ande:

- a. Den mänskliga anden.
- b. Naturandarna.
- c. De rastlösa andarna.
- d. De rofyllda, förfädernas andar.

Den mänskliga anden.

De övernaturliga krafterna i världsalltet anses koncentrera sig till allt levande i naturen som flora och fauna men även berg, hav, floder, vulkaner m. m. och inte minst i människan. I och med detta har alla människor fått en medfödd, starkare eller svagare inre kraft, psyke eller själ. Vi talar om någon som en stark personlighet, hon kan ha en kraftfull vilja, en stark utstrålning (t.ex. en ledande politiker).

Forsättning följer i nästa nummer

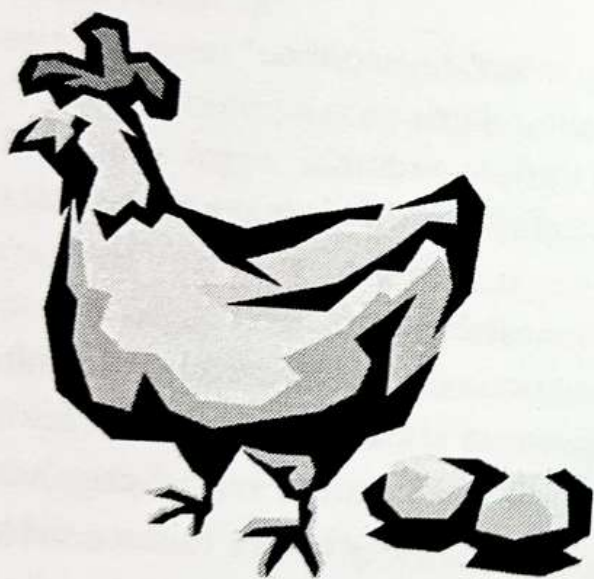
Gerard Samson

Nu när Sommaren börjar är det dags att börja grilla. Då är det bra med några Sate recept.

SateBabi

Fin hacka lökarna. Pressa vitlöken och blanda det tillsammans med Sambal, salt, Kecap, olja, och saften från en halv citron. Låt köttet marinera i ca 30 minuter innan man köttet träs på pinnarna för grillning.

Pensla på marinaden under grillning.

4 Personer

2 Lökar
2 Vitlöksklyftor
3 tsk Sambal Olek
Salt
½ Citron
4 Matskedar Kecap Manis
½ dl Olja
500 gr Fläskfilé i tärnade i små bitar

4 Personer

1 Stor Lök
2 Vitlöksklyftor
2 tsk vitpeppar
1 dl Kecap Manis
500 gr Kyckling filé

Sate Ayam

Hacka löken, pressa vitlöken och blanda Kecap med den malda vitpepparen. Låt kycklingen marinera 1 timme innan grillning.

Pensla kycklingen under grillning med marinaden.

Sate Udan

Skala räkorna men spara sista delen på stjärten. Gör ett litet snitt med kniven över ryggen på räkorna.

Blanda räkorna med vitlöken, salt, vitpeppar och droppa lite olja över dem. Trä på räkorna på grillpinnarna. Pensla räkorna med olja under grillningen.

Till 4 personer

12 Stora frysta eller färska tigerräkor

5 vitlöksklyftor

Salt

Vitpeppar

Olja

Servera Sate med ris och grönsaker och där till även jordnötssås. Här kommer ett recept på saus kechang som har varit publicerat från ett tidigare Sahabat.

Saus Kechang

Stek i smör och olja vitlöken och den skivade löken. Snitta pepparen och stek dem hela tillsammans med det andra. Sen i med hela kemiripåsen (150 g) Stek tills det blir mjukt, men det får inte bli brunt!

Mixa sen alla ingredienser och låt satsen stek-koka. Häll i vatten om det blir för tjockt. Glöm inte att salta! Blanda till sist 5 msk kecap manis vid serveringen. Det blir en stor sats av det här. Såsen går utmärkt att frysa in.

Prasto Suminar / text: Brittmarie Wikström

1 kg rostade jordnötter

4 gula eller röda lökar

5 vitlöksklyftor

3 tummar (man mätte mycket efter tumsbred

asem (tamarind) dvs. ca 75 g

Tamariden bör blötas i vatten och silas n

såsen.

3 bitar gula jawa (palmsocker) Du kan ä

använda brunfarin eller sirap

1 påse limeblad (em=en stor näve)

Lite trasi. En pasta som inte bör använda

omhus, eftersom det stinker som surströmm

Med det går även att använda thailändsk

sås. Ta 3-4 mask fisksås

150 g kemirinötter

Årsmöte

1999 årsmöte avverkades med en effektivitet så jag knappt hann blinka. Ett avtackande av några från den gamla styrelsen och ett presenterande av den nya. Per Hintze avgick som ordförande, vilket smärtade oss men med en värdig efterträdare som Elisabeth Stenqvist ser vi fram emot ett spännande år.

Vi firade också SIS 10 års Jubileum: Dagen till ära hade alla på sig något av Batik vilket stärkte det hela då Måns och Marias son, Morgan, genomgick ceremonin "Turun Tanah" v.g. se separat artikel av Elisabet Lind. Till allas förtjusning grep Morgan tag i papper och penna och strax därefter knep han stjärt fjädern på hönan. Någon i mängden utbrast ; han kommer nog att bli jordbruksminister.

Glädjen och yran var hög och mattades ej då en härlig middag dukades upp, tillagad av Prasto

Hans Hansson och Pak Jujur med fru

med hjälp av vänliga damer. Prasto bjöd sen på sång med ett annat gäng av det kvinnliga könet och nog tycker jag att Prasto gör sig bättre bland grytorna än framför mikrofonen. Hellre än bråkar brukar man säga och hellre vad det för kul hade vi och roligare blev det då dansen avlöste med SIS tjejerna i förgrunden och vi bakom. Ett spektakel som hette duga!!!

Som alltid är det med stor värme i mitt hjärta jag vandrar hem efter dessa sammankomster. Vi människor är olika men ändå så lika och fantastiskt är det när vi kan mötas i glädje och medkänsla än tårar och vrede som sker dagligen på vår jord. Jag hoppas att våra skratt spred sig med vinden....

Annette Jansson

Den nya ordföranden Elisabeth Stenqvist skär tårta.

Måns, Gunnar Huss, mfl

Foto Daniel Lindberg

Ibu Kartini

en nationell hjältinna, 21 april

Raden Ajeng Kartini (1879-1904) kämpade för jämlikhet och mot den manschauvinism som rådde inom den javanesiska aristokratin där hon kom ifrån. Hon kämpade även för "sitt" folk och ansåg att folkets lidande och vägen ut ur utländskt styre var genom utbildning. Genom sin fars sociala status och kärlek till sina barn fick hon och hennes systrar möjlighet till holländsk utbildning. När hon nådde puberteten tvingades hon dock lämna denna för att enligt traditionen hållas hemma i väntan på hennes tilltänkte make. I sin "fångenskap" fortsatte hon dock att läsa böcker och levde med dröm-

men om att en dag få studera i Holland för att bli lärarinna.

Utbildningsministern 1900 föreslog att Kartini och hennes systrar som alla hade fått gå i holländsk skola skulle bli lärarinnor. Dessvärre motsatte sig regenterna hans idé och Kartini blev kvar hemma för att ta hand om sin far som hade blivit sjuk. Hon skrev artiklar under pseudonymen "Tiga Soedara" (de 3 syskonen). 1902 blev hon erbjuden ett stipendium för att få studera i Holland. Hon tackade till slut nej till detta, dels p.g.a. sin fars hälsa, men även för att hon inte ville ses som en "javanes som blivit europé" efter sin hemkomst från Holland. Hon gifte sig med den högste uppsatte, progressive, inhemska ämbetsmannen i Rembang på centrala Java. I sitt hem startade hon en skola för inhemska ämbetsmäns döttrar.

Kartini avled vid 25 års ålder efter att ha fött en son. Hennes brev har sedan översatts till flera språk (*Letters of a Javanese Princess*) och sedan 1964 firar man Kartini som Nationell Hjältinna. Hon firas numera tillsammans med andra kvinnliga hjältinnor på mors dag den 22 december, men det är fortfarande många som firar henne på Kartini dagen, den 21 april. Skolbarn klär denna dag upp sig i nationaldräkt för att hylla henne och sjunga den sång som man tillägnat henne (*Ibu Kita Kartini*). Ibu Kartini ses som utbildningens eldsjäl i Indonesien.

Källa: *The women of Indonesia, Department of Information Republic of Indonesia, 1985*

Catarina Fabiansson

Porträttet

Man brukar varna för kulturkrockar om man ska vistas i ett land en längre tid. Vid informationsmötet för de blivande Darmasiswa-studenterna (det indonesiska stipendieprogrammet som man kan söka till via Indonesiska Ambassaden) är just "culture-shock" ett utav de ämnen vi tar upp inför avresan. Vi försöker belysa skillnader mellan den svenska och den indonesiska kulturen samt uppmäna om att vara "öppen" till sinnet och inse från början att "allt inte är som hemma", att livet kan levas efter helt andra regler och värderingar än de man är van vid.

Min värsta kulturchock erfor jag när jag som tioåring flyttade till Sverige efter att ha levt i Indonesien i 4,5 år. Självklart var den första snön i oktober oerhört spännande, och mina klasskamrater hade nog roligt när jag skrikandes och tjoandes av glädje sprang ut på skolgården i bara strumplästen för att få känna hur snöflingorna dalade ner. Men för övrigt tog det mig flera år att förstå mig på denna nya kultur där det bl.a. var så oerhört viktigt att "passa in" genom att exempelvis klä sig rätt och ha de "senaste prylarna". Själv kom jag ifrån en skola där alla hade det gemensamt att man just var "annorlunda" i och med att alla kom från olika länder.

Åren gick och drömmen om att få återvända till Indonesien fanns alltså kvar. Vid 25 års ålder fick jag så möjligheten igen via Darmasiswa stipendiet och jag hamnade i Solo på Java ett år för att lära mig indonesiska. Självklart var jag överväldigad över att få återvända, men samtidigt förberedd på att allt skulle vara annorlunda mot vad jag mindes som barn. Det jag däremot inte var förberedd på var alla dessa nya regler som jag som vuxen var tvungen att följa och de

två första månaderna blev bedrövliga! Dessutom hade jag levt med drömmen om att få vakna upp en dag och minnas det indonesiska språket som jag helt glömt bort med åren (förutom ett par sånger och några få väsentligheter som godis), men detta inträffade dessvärre aldrig. De ovan nämnda regler innebar bl.a. att jag som kvinna var tvungen att vara hemma innan kl.21.00, att jag var tvungen att låta dörren stå öppen om jag hade något manligt besök och att detta manliga besök var tvunget att lämna bostaden innan kl.21.00. Jag kände mig som en tonåring i revolt!! Här hade jag rest på egen hand över halva jordklotet, 25 år gammal, och så kom någon och talade om för mig vad jag skulle göra?!! Vidare skulle man vänja sig av med att använda vänsterhanden, täcka axlar och knän, inte titta folk rätt i ögonen och lägga bort sin västerländska integritet.

Utöver detta var det svårt att vänja sig vid alla ljud. Första gångerna jag försökte plugga hemma höll jag på att bli galen. Huset satt ihop med ett studenthem för tjejer (kos) och härifrån hördes alltid olika radiostationer samtidigt som TVn stod på på högsta volym en vånin upp, barnskrik ljud bakom huset, damen i huset framför gastade i sin karaoke mikrofon och höns och trimmade mopeder slogs om den smala vägen utanför... Men, som med allt annat blev till slut även alla dessa ljud en del av vardagen och något så väldigt självklart att jag, när jag kom hem till Sverige ett år senare, istället tyckte att det var svårt med tystnaden - något som slutade med att jag satte på både radio och TV för att klara av att plugga!

Det mest underbara var alla dessa dofter och smaker som jag fick uppleva. Många av dofterna drog med mig i minnenas labyrint och

fortsättning följer på sista sidan

SWAVINGS-MASSAGE

I samarbete med läkare masserar vi cirkulationsrubbningar (domningar i armar, ben och trötthet), reumatism, migrän, ischias, ryggvärk, axel/nack/sömnbesvär, fetma, muskel-avslappning lymfdränning etc

VI UTBILDAR NYA MASSÖRER

Videofilm för egen inläring ~~1.000:-~~

Nu 525:-

**Folkpensionärer, studenter, vård-
och landstingsanställda, artister,
dansare, lärare, arbetslösa och
SIS medlemmar
endast 1x 300:-
10 x 2.500:-**

VALHALLAVÄGEN 147 n.b. Stockholm

Tel 08-664 54 15, (08-767 86 14)

Täby, Brinkvägen 16, 08-768 82 33

öppet även lördag o söndag

B

FÖRENINGSBREV

Returadress

Svensk-indonesiska sällskapet
Box 19 048
104 32 Stockholm

förnam saker jag lagt bakom mig för länge, länge sedan. Smakerna kände jag ofta igen redan innan jag fört dem till min mun genom att bara titta på dem, oavsett om det var en kaka, en dryck eller en maträtt. Det mest överrumplande minnet var dock det fysiska då jag följde med en väninna under en danslektion på dansuniversitet. Det var den balinesiska Pendet som hade repeterats och min väninna försökte visa mig hur hon dansat i och med att jag sagt att jag dansat just Pendet som barn. Jag började imitera henne och upptäckte snart att kroppen gjorde rörelser som jag inte ens hade tänkt ut i förväg att den skulle göra. Det var nästan skrämmande att se hur händerna gick snirklande omvägar för att plocka upp en imaginär blomma som låg framför mig. Självklart ledde detta till ytterligare danslektioner!

Efter ett halvår var jag så pass acklimatiserad att jag inte kunde tänka mig att leva utan alla dessa små warung längs vägarna, den ständiga doften av nejlikecigaretter och ris till frukost, lunch och middag. Att äta nasi pecel med händerna verkade betydligt mycket mer hemmavant än Jansons Frestelse och sill med kniv och gaffel! Jag kunde ej heller tänka mig en vardag utan det behagliga klimat som sakta vaggas en in i ett behagligt lunk; utan alla vänliga leenden från detta hav av människor; utan den symfoni

av ljud som ständigt ljud i mina öron; utan möjligheten att när som helst få koppla av till de meditativa rörelserna i wayang orang vid ett utav de många pendopo där vinden sakta smeker mellan pelarna; utan att få somna till gamelan orkesterns mjuka toner...

Idag sitter jag på ambassaden och förmedlar information om detta underbart vackra land med dess frodiga gröna och ständigt levande landskap, där naturens krafter är så närvarande, framförallt vid de överväldigande monsunregnen, och om det fängslande kulturlivet och de väl-doftande kulinariska läckerheterna. Jag försöker upplysa om att det finns mer att se i Indonesien än Bali. Jag försöker samtidigt förbereda de blivande studenterna inför avresan till Indonesien så att de ska få så mycket ut av sin vistelse som möjligt. Allt för att resenären/studenten ska få möjlighet att lära känna landet lite mer på djupet än bara genom att släppa loss i det vilda nattlivet på Kuta Beach och ligga och bränna den bleka svenska hyn i den härligt värmande solen.

Catarina Fabiansson

Deadline

"deadline" för att lämna material till nästa nummer av Sahabat är Söndagen 29 Augusti.